

บทที่ 2

หลักนิยามพื้นฐานของหน่วยรบพิเศษ

1. กล่าวทั่วไป

การปฏิบัติของหน่วยรบพิเศษในสงครามไม่ตามแบบ ย่อมแตกต่างไปจากการปฏิบัติของหน่วยทหารที่ทำการรบในสงครามตามแบบ เพราะจะมีลักษณะเฉพาะตัวตามสภาพแวดล้อมของสนามรบในระดับยุทธวิธี ยุทธการและยุทธศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีสภาพที่เหมาะสมต่อการใช้หน่วยรบพิเศษมากกว่าการใช้หน่วยรบตามแบบเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์เฉพาะทางทหาร ซึ่งอาจจะเป็นห้วงระยะเวลาในยามปกติ ใกล้เคียงสงคราม หรือระหว่างสงคราม การกำหนดภารกิจและบทบาทของหน่วยรบพิเศษให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางทหารดังกล่าวขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้งานตามที่ยู้งบังคับบัญชาได้มอบหมาย

หลักนิยามการจัดหน่วย และรูปแบบยุทธวิธีของหน่วยรบพิเศษ จึงค่อนข้างอ่อนตัวไปตามสภาพแวดล้อมของสนามรบ แต่ความคล้ายคลึงกันกับหน่วยรบตามแบบก็คือการใช้หลักการพื้นฐานร่วมกัน เช่น หลักการสงคราม หลักการจัด อำนาจกำลังรบ หลักการวางแผนและการอำนวยความสะดวก เป็นต้น

2. ลักษณะของการปฏิบัติการสงครามพิเศษ

2.1 ความหมายของการปฏิบัติการสงครามพิเศษ คือ การปฏิบัติการที่หมายรวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งทางทหารและแบบกึ่งทหารที่เกี่ยวข้องกับการสงครามนอกแบบ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบและการปฏิบัติการจิตวิทยา การปฏิบัติการต่าง ๆ ดังกล่าว จะกระทำโดยกำลังทหารหรือกำลังกึ่งทหารที่มีการจัดหน่วยและรูปแบบการยุทธ การฝึก และยุทธโศปกรณ์เป็นพิเศษ โดยเฉพาะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักในทางทหาร ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ หรือทางสังคมจิตวิทยา ด้วยวิธีการรบนอกแบบในพื้นที่ของข้าศึก พื้นที่ที่ข้าศึกยึดครอง หรือพื้นที่ที่มีความล่อแหลม

ห้วงเวลาในการปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ทั้งใน ยามสงบ ยามขัดแย้ง หรือยามสงคราม อย่างเป็นอิสระ หรือประสานการปฏิบัติกับกำลังรบตามแบบ

การกำหนดรูปแบบของการรบไม่ตามแบบมักจะเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในการดำเนินการ ซึ่งอาจจะเป็นทางการเมืองหรือการทหาร ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักนิยามในการปฏิบัติการจึงต้องอาศัยเทคนิคของ การอำพราง การปกปิด การปฏิบัติการลับ เพื่อป้องกันผลเสียต่อภาพลักษณ์และ

ผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายในการปฏิบัติจะอยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธีเป็นหลัก

2.2 หลักนิยมในการปฏิบัติการสงครามพิเศษ

หน่วยรบพิเศษจัดว่าเป็นทั้งหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนทางการรบของกองทัพบก ดังนั้นการวางแผน การอำนวยความสะดวก การใช้หน่วยรบพิเศษจะต้องสนับสนุนต่อเป้าหมายของกองทัพบก การดำเนินการสงครามพิเศษ สามารถดำเนินการได้ในทุกสภาพแวดล้อมทั้งในยามสงบ ยามขัดแย้ง และยามสงคราม ตามปกติแล้วการปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษจะเป็นการปฏิบัติการร่วมโดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานรวม และอาจเป็นการปฏิบัติการในการยุทธร่วม โดยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ดำเนินการด้านความมั่นคง นอกจากนั้นยังอาจให้การสนับสนุนหน่วยรบตามแบบ บทบาทของหน่วยรบพิเศษจึงแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปแล้วการปฏิบัติการสงครามพิเศษจะครอบคลุมกิจกรรมหลัก ๆ ดังต่อไปนี้ คือการสงครามนอกแบบ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การปฏิบัติการจิตวิทยาและกิจการพลเรือน การปฏิบัติการกิจโดยตรง การลาดตระเวนพิเศษ การป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย การป้องกันภายในให้กับมิตรประเทศและกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ตามธรรมดาแล้วการปฏิบัติสงครามไม่ตามแบบ ด้วยการทำสงครามพิเศษไม่ว่าจะเป็นรูป สงครามนอกแบบ การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ และการปฏิบัติการจิตวิทยา หรืออื่น ๆ จะแตกต่างจากการปฏิบัติในสงครามตามแบบ โดยพิจารณาจากระดับของความเสียหายหลาย ๆ ด้านเช่น การปกปิดอำพรางสถานะ หรืออำพรางการปฏิบัติ ความมีอิสระในการสนับสนุนตนเอง การใช้ข่าวกรองที่กว้างขวางในการวางแผนปฏิบัติการ รวมทั้งการพิจารณาใช้กำลังกึ่งทหารเพื่อเสริมสร้างศักยภาพอำนาจกำลังรบของฝ่ายเรา

2.3 หน่วยรบพิเศษ

เป็นกำลังทหารที่มีการจัดหน่วย จัดยุทธโศปกรณ์และการฝึกพิเศษเป็นเครื่องมือสำคัญของกองทัพในทางยุทธศาสตร์ ยุทธการ หรือทางยุทธวิธี กำลังของหน่วยรบพิเศษจะเป็นกำลังที่มีความอ่อนตัว การจัดตั้งหน่วยรบพิเศษจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเสริมสร้างอำนาจรบตามแบบในการเตรียมการป้องกันประเทศ หน่วยรบพิเศษเป็นหน่วยงาน หรือเครื่องมือส่วนหนึ่งของกองทัพบก ในการรักษาเสถียรภาพของชาติ เป็นหน่วยกำลังรบและหน่วยสนับสนุนทางการรบของกองทัพบก การใช้หน่วยรบพิเศษสนับสนุนกองทัพบกในการดำเนินการสงครามพิเศษจึงต้องสามารถดำเนินการได้ในทุกสภาพแวดล้อม บทบาทของหน่วยรบพิเศษจึงแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและระดับของภารกิจที่กำหนดขึ้น การจัดกำลังหน่วยรบพิเศษมีความสัมพันธ์กับยุทธวิธีในรูปแบบต่าง ๆ ในกรอบของสงครามพิเศษ การปฏิบัติของหน่วยรบพิเศษอาจเป็นส่วนหนึ่งของการผสมเหล่าของหน่วยกำลังรบ

ของกองทัพบก หน่วยหลักและเล็กที่สุดในการดำเนินกลยุทธ์ของหน่วยรบพิเศษคือชุดปฏิบัติการรบพิเศษหรือหน่วยระดับชุดอื่น ๆ เช่น ชุดปฏิบัติการจิตวิทยา เป็นการจัดหน่วยอย่างง่าย ๆ โดยการผสมผสานกำลังคน เครื่องมือ และหลักนิยมในการปฏิบัติการเข้าด้วยกัน กำลังพลแต่ละนายจะทำหน้าที่ได้หลายอย่าง การจัดกำลังของชุดปฏิบัติการรบพิเศษจะจัดจากกำลังพลที่มีอยู่ในหน่วยรบพิเศษเป็นหลัก โดยประกอบด้วยกำลัง 12 นาย นอกจากนั้นอาจจัดในรูปแบบอื่น ๆ โดยจัดเป็นชุดย่อย ๆ ลงไปเป็นชุดปฏิบัติการ 6 นาย เช่น ชุดบำรุงขวัญ ชุดปฏิบัติการ ชุดปฏิบัติการข่าวลับ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดหน่วยปฏิบัติการอาจจะจัดเป็นหน่วยใหญ่ในระดับกองร้อย (เพิ่มเติมกำลังหรือหย่อนกำลังก็ได้) เช่น กองร้อยจู่โจมของกองพันจู่โจมซึ่งในการปฏิบัติการกิจบางประการต้องใช้กำลังทั้งกองร้อย

3. บทบาทของหน่วยรบพิเศษ

3.1 ยามปกติ

3.1.1 บทบาทในการป้องกัน

หน่วยรบพิเศษเป็นหน่วยซึ่งมีขีดความสามารถทางยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมในการฝึกพร้อม/ผสม เปรียบเสมือนเป็นการแสดงพลังอำนาจทางทหารวิธีหนึ่ง ด้วยการแสดงออกถึงขีดความสามารถทางทหาร การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการยุทธในพื้นที่ที่มีปัญหา การปฏิบัติของหน่วยรบพิเศษจะส่งผลในทางยุทธศาสตร์และทางจิตวิทยา รวมทั้งความล่อแหลมในทางการเมือง

3.1.2 บทบาทในการป้องกัน

ในภาวะปกติหน่วยรบพิเศษจะได้รับมอบภารกิจอย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งในขั้นการเตรียมกำลังตั้งแต่ในยามปกตินั้นได้มีการกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังมีภารกิจพิเศษอื่น ๆ ที่กองทัพบกมอบหมาย หน่วยรบพิเศษมีความอ่อนตัวที่สามารถปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในยุทธบริเวณได้ ส่วนความอ่อนตัวในการปรับสภาพแวดล้อมภายในองค์การหน่วยรบพิเศษก็สามารถปรับให้อ่อนตัวได้ตามลักษณะของกำลังพล เครื่องมือ และวิธีการปฏิบัติ เนื่องจากชุดปฏิบัติการรบพิเศษมีลักษณะเป็นองค์การขนาดเล็กง่ายต่อการปรับการปฏิบัติตามภารกิจ

3.2 ในยามขัดแย้ง

3.2.1 ในสถานการณ์ของความขัดแย้ง ประเทศอาจจะถูกฝ่ายตรงข้ามกดดันด้วยมาตรการใดมาตรการหนึ่งเช่น มาตรการทางการเมือง มาตรการทางเศรษฐกิจ ในสภาพดังกล่าวการใช้กำลังรบตามแบบอาจไม่เหมาะสมและอาจขยายความขัดแย้งจนควบคุมไม่ได้ การใช้หน่วยรบพิเศษจะเป็นทางเลือกทางหนึ่งในลำดับต้น ๆ แต่หากความขัดแย้งขยายตัวเพิ่มขึ้นก็อาจเป็นบทบาทของหน่วยกำลังรบตาม

แบบที่ต้องเข้าปฏิบัติการ ซึ่งหมายถึงระดับของสงครามจะขยายตัวมากขึ้น จากการตกลงใจเพิ่มการใช้พลังอำนาจทางทหารมากขึ้น

3.2.2 การดำเนินการสงครามพิเศษยามขัดแย้งนั้น หากความขัดแย้งได้เพิ่มระดับขึ้น ก็จะมีการใช้มาตรการทางทหารมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาส ทางเลือกและขีดความสามารถของฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก รวมทั้งบริบทของการเมืองระหว่างประเทศ

3.2.3 หน่วยรบพิเศษ อาจทำสงครามกองโจร การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการกิจโดยตรง การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย การลาดตระเวนพิเศษหรือภารกิจอื่น ๆ เพราะการเผชิญหน้ากันด้วยกำลังรบตามแบบนั้นอาจทำให้ความขัดแย้งขยายตัวเพิ่มขึ้น เมื่อได้ตกลงใจใช้กำลังทหารในระยะเวลาจำกัด จึงขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมรบของหน่วยทหารที่มีการจัดเตรียมไว้แล้ว ซึ่งหน่วยรบพิเศษเป็นหน่วยหนึ่งที่มีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ภาวะปกติ สามารถใช้ปฏิบัติการได้ในลำดับความเร่งด่วนต้น ๆ ดังนั้นในการเข้าปฏิบัติการภารกิจหน่วยรบพิเศษจึงสามารถเข้าปฏิบัติการได้ตั้งแต่ภาวะปกติ ขึ้นเตรียมการและขึ้นการทำสงครามได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษจะสามารถปฏิบัติได้ทั้งเชิงรุกและเชิงรับหรือผสมผสานควบคู่กันไป

3.3 ยามสงคราม

3.3.1 ในสงครามจำกัดและสงครามทั่วไป หน่วยรบพิเศษสามารถปฏิบัติการได้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี การปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษสามารถใช้ได้ทั้งในพื้นที่ระวางป้องกัน พื้นที่การรบและพื้นที่ส่วนหลัง อย่างไรก็ตามบทบาทขั้นต้นของหน่วยรบพิเศษ ก็คือ การปฏิบัติการและการสนับสนุนการปฏิบัติการในทางลึก โดยอยู่ในกรอบของแนวจำกัดการรุกของกำลังรบตามแบบของฝ่ายเรา การปฏิบัติการดังกล่าวอาจขยายความลึกเข้าไปในเขตหลังของข้าศึกเพื่อคุกคามต่อเส้นทางคมนาคม ซึ่งจะส่งผลต่อศักยภาพของข้าศึก ผลการปฏิบัติของหน่วยรบพิเศษจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเขตยุทธบริเวณ เพื่อให้ฝ่ายเราสามารถคาดการณ์ขีดความสามารถที่เหนือกว่าข้าศึกเอาไว้ให้ได้

3.3.2 การปฏิบัติการพิเศษในระดับยุทธศาสตร์ หน่วยรบพิเศษจะมุ่งทำลายขีดความสามารถอำนาจกำลังรบของฝ่ายข้าศึกในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติการพิเศษในระดับยุทธศาสตร์มักจะเป็นการโจมตี ริดรอน ขัดขวางและทำลายโดยตรงต่อศักยภาพและพลังอำนาจของฝ่ายข้าศึกโดยมุ่งต่อจุดศูนย์กลาง ระบบอำนวยการยุทธ ขั้วและเจตจำนงในการสู้รบของชาติข้าศึก รวมทั้งระบบการยิงสนับสนุน สนามบินและเป้าหมายทางยุทธศาสตร์อื่น ๆ

ภารกิจที่ชุดปฏิบัติการรบพิเศษอาจได้รับมอบให้เข้าไปปฏิบัติในดินแดนของข้าศึกคือ

- รวบรวมข่าว

- พัฒนา และสนับสนุนการก่อสร้างที่ไม่สงบในพื้นที่เขตหลังข้าศึก
- ก่อทอน บ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจของข้าศึก เช่น การปลุกระดมและการใช้มวลชนในการเดินขบวน การนัดหยุดงาน เป็นต้น

- จัดขวาง ทำลายระบบโทรคมนาคม และเส้นทางในพื้นที่เขตหลังของฝ่ายข้าศึก

3.3.3. ในระดับยุทธการ หน่วยรบพิเศษยังคงสนับสนุนแผนยุทธการของกองทัพบกในยุทธบริเวณเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารในยุทธบริเวณ ผู้บัญชาการในยุทธบริเวณอาจใช้หน่วยรบพิเศษทำการจัดขวาง รั้งหน่วยการรุกคืบหน้าของฝ่ายข้าศึก เพื่อให้ได้เวลาในการเตรียมกำลังเพื่อเข้าปฏิบัติการ

ภารกิจที่ชุดปฏิบัติการรบพิเศษอาจดำเนินการ เช่น

- การลาดตระเวนหาข่าวเพื่อรวบรวมขีดความสามารถ เป้าหมายในทางทหารของฝ่ายข้าศึก

- รบกวน จัดขวางริตรอน ทำลายจังหวะการปฏิบัติของข้าศึก

- หันเหและดึงกำลังหรือให้ข้าศึกกระจายกำลัง

- สนับสนุน เข้าร่วมและขยายผลการปฏิบัติของขบวนการต่อต้าน ในเขตหลังหรือดินแดนข้าศึก

- โจมตี หรือยึดรักษาลังสิ่งอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในดินแดนของข้าศึก เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายเราภายในเวลาจำกัดเพื่อรอกการยุทธบรรจบ

3.3.4 การปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษในระดับยุทธวิธี

ในระดับยุทธวิธี หน่วยรบพิเศษจะสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยรบตามแบบหรืออาจขอรับการสนับสนุนจากกำลังรบตามแบบเมื่อพื้นที่ปฏิบัติการของทั้งสองฝ่ายมีอิทธิพลต่อกัน แต่ในการใช้หน่วยรบพิเศษสนับสนุนหน่วยรบตามแบบในการรบประชิดนั้น หน่วยรบพิเศษจะขาดอำนาจการยิง ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่และการสนับสนุนทางการรบบางอย่าง ที่อาจทำให้หน่วยรบพิเศษขาดประสิทธิภาพในการรบประชิดได้

ชุดปฏิบัติการรบพิเศษอาจขาดความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ และขาดการยิงสนับสนุน ถ้าอยู่เกินระยะยิงสนับสนุน การขาดปัจจัยดังกล่าว ชุดปฏิบัติการรบพิเศษอาจเลือกใช้ภูมิประเทศที่มีข้อจำกัดในการใช้ยานพาหนะของข้าศึกเพื่อริเริ่มการปฏิบัติการ

ชุดปฏิบัติการรบพิเศษจะใช้หลักการจู่โจมเพื่อชดเชยอำนาจการยิง และการใช้อำนาจการยิงด้วยการจู่โจมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการรบประชิดของชุดปฏิบัติการรบพิเศษจะกระทำเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น เพราะชุดปฏิบัติการรบพิเศษ ควรจะได้รับมอบภารกิจที่สำคัญระดับยุทธ

ศาสตร์ และระดับยุทธการที่มีคุณค่าสูง เช่น การลาดตระเวนพิเศษ การปฏิบัติการกิจโดยตรง เป็นต้น อย่างไรก็ตามการมอบภารกิจให้หน่วยรบพิเศษนั้นจะขึ้นอยู่กับความสำคัญ ความเร่งด่วน และลักษณะของเป้าหมายว่าเหมาะสมจะมอบให้หน่วยรบพิเศษเพียงใด ทั้งนี้ต้องพิจารณาคุณลักษณะของหน่วยที่เข้าปฏิบัติการเป็นสำคัญ

3.3.5 การปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่เขตหลัง

ในสงครามจำกัดหรือสงครามทั่วไปนั้น หน่วยรบพิเศษอาจปฏิบัติการในพื้นที่เขตหลังของฝ่ายเดียวกัน โดยในพื้นที่เขตหลังที่เกิดจากการปลดปล่อยหรือถูกยึดครองโดยฝ่ายเรา กำลังที่จะใช้ในการพิทักษ์พื้นที่เขตหลังอาจจะยังไม่พร้อม การจัดกำลังในการพิทักษ์พื้นที่เขตหลังอาจต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยรบพิเศษ รวมทั้งการให้การสนับสนุนในภารกิจอื่น เช่น การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (ปปส.) โดยหน่วยรบพิเศษจะให้ความช่วยเหลือและแนะนำต่อคณะรัฐบาลที่พัฒนามาจากกลุ่มต่อต้านเดิมที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปกครองพื้นที่ ซึ่งลักษณะของการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบที่มอบให้กับคณะปกครองหรือรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ถูกยึดครอง หรือพื้นที่ปลดปล่อยรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือประเทศที่มีความสัมพันธ์อันดีกับเราในการต่อสู้กับภัยคุกคามภายในเรียกว่า "การป้องกันภายในให้มิตรประเทศ"

มาตรการต่าง ๆ ในการพิทักษ์พื้นที่เขตหลังจะเป็นมาตรการเชิงรับ ดังนั้นการจัดกำลังการฝึกอบรม การอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนจะดำเนินการให้แก่องค์การที่จัดตั้งเพื่อทำการปกครองพื้นที่ เพื่อค้นหาและทำลายผู้ก่อความไม่สงบ หรือกำลังหน่วยรบพิเศษของข้าศึกในพื้นที่ปลดปล่อย นอกจากนี้หากมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการที่เข้มงวดแล้ว ชุดปฏิบัติการอาจจะต้องดำเนินการพิทักษ์พื้นที่เขตหลังตามลำพังก่อนในขั้นต้น

3.3.6 การสถาปนาความมั่นคง

เมื่อการสู้รบสิ้นสุดลง หน่วยรบพิเศษมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงในการอำนวยความสะดวกให้กับกำลังรบตามแบบของฝ่ายเราเพื่อจัดเตรียมกำลัง ในการสร้างความมั่นคงนั้นหน่วยรบพิเศษอาจให้องค์การปกครองที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ปลดปล่อยทำการส่งเสริมช่วยเหลือหน่วยกำลังรบตามแบบของฝ่ายเราในพื้นที่ต่อไป